

ಮಳೆ ಕಾರುಣ್ಯದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮರೆಯಬಾರದ ಪಾಠಗಳು

ಕೊಡ ನೀರಿಗಾಗಿ ಮೈಲಿಗಟ್ಟಲೆ ದೂರ ನಡೆಯುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಜಲಕ್ಷಾಮದ ಅರಿವಿದ್ದರೂ ನಳಕ್ಕೆ ಪೈಪು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಹೊಳೆ ಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಂಥ ಕ್ರೌರ್ಯ! ನೀರನ್ನು ವೃಥಾ ಮಾಡುವುದು ಅಮಾನವೀಯತೆ ಎನ್ನುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮರೆತುಹೋದುದು ಹೇಗೆ?

ಈಶ್ವರ್

‘ಮತ್ತೆ ಮಳೆ ಹುಯ್ಯುತ್ತಿದೆ ಎಲ್ಲ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ’ ಎನ್ನುವ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಕವಿತೆಯ ಮಾತು ಮಳೆಯೊಂದಿಗೆ ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ರಮ್ಯ ನೆನಪುಗಳ ಕುರಿತಾದುದು; ಮಳೆ ಹಾಗೂ ಬದುಕಿನ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಮಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೋಹಕ ಆವರಣವೊಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇಂದು ಮಳೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾವು ನೇವರಿಸಬೇಕಾದುದು ನೆನಪುಗಳ ನವಿಲುಗಿರಿಯನ್ನಲ್ಲ; ಕಟುವ ವಾಸ್ತವದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು.

ಮಳೆಯೊಂದಿಗೆ ನೆನಪಾಗಬೇಕಾದ ವರ್ತಮಾನದ ಕಟುವ ವಾಸ್ತವ ಹಲವು ಬಗೆಯದು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈದುಂಬಿಕೊಂಡು, ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಬಾವಿ ಬೋರುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಜಿನುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಳೆ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಈಗ ಬತ್ತಿವೆ. ಬರಿದಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನೀರ ಪಾತ್ರಗಳ ಚಹರೆಯೇ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ನೀರು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಮೊಲೆಯುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆರೆಗಳು ಹೊಳು ಮತ್ತು ಕಳೆಗಡಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹೊಳೆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮರಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಬರಿದಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮರಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ನೀರಿಂಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಅಂತರ್ಜಲ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಕೆರೆಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿವೆ. ಚೂರುಪಾರು ಕೆರೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿದ್ದ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಮೂಗು ಮುರಿದು ಅವುಗಳ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬತ್ತಿದ ಕೆರೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಡುಹಕ್ಕಿಗಳಿಲ್ಲ; ಮಣ್ಣು ವಾಸನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ತಿಳಿನೀರಿನ ತಾವುಗಳು ಚರಂಡಿಗಳ ರೂಪು ತಳೆದಿವೆ. ಇದ್ದಬದ್ದ ಕೆರೆ ಹೊಳೆಗಳನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು, ದೂರದ ಹೊಳೆಗಳತ್ತ ಕಣ್ಣುಹಾಯಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹೊಳೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಂತಿಲ್ಲ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವಿನೋಡಿದರೆ, ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಿಗೂ ನದಿ ಬಯಲುಗಳೇ ತಾಯಿಮಡಿಲು. ಆದರೆ, ಆ ನೀರನಂಟಿನಿಂದ ನಾವು ಯಾವ ಪಾಠವನ್ನೂ ಕಲಿತಂತಿಲ್ಲ. ನದಿ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸ್ವತಿಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು, ಶ್ರುತಿಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಹಾಗಿರುವುದೇನು: ನದಿಯ ನೆನಪಿನ ಹಂಗನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದಿದ್ದೇವೆ; ನೀರಜಾಡುಗಳನ್ನು ಅಳಿಸತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ. ಸಾವಿರ ಅಡಿ ಕೊರೆದರೂ ನೀರಗೆರೆಯ ಸುಳಿವು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾದರೂ ನಮ್ಮ ಜಲಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಕವಿದ ಮಂಕು ಹರಿದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾದರೆ ಸಾಕು, ಅಂಗಳವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ತೋಯಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸ್ನೂಟರು ಕಾರುಗಳಿಗೆ ಮಜ್ಜನಭಾಗ್ಯ. ಮನೆಯಂಗಳ ಮತ್ತು ವಾಹನ ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು ನಿಜ. ಆದರೆ, ಬಹಿಷು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ನೇ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವ ಜನ ನಾವು. ಕೊಡ ನೀರಿಗಾಗಿ ಮೈಲಿಗಟ್ಟಲೆ ದೂರ ನಡೆಯುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದಾರೆ. ದೊಣೆ, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಿನುಗುವ ನೀರಿಗಾಗಿ ಕಾದುನಿಲ್ಲುವ ಊರುಕೇರಿಗಳ ಮಂದಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೊಮ್ಮೆ ನೀರಿನಭಾಗ್ಯ ಕಾಣುವ ನೂರಾರು ಊರುಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ವಾಸ್ತವ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಳಕ್ಕೆ ಪೈಪು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಹೊಳೆ ಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಂಥ ಕ್ರೌರ್ಯ! ನೀರನ್ನು ವೃಥಾ ಮಾಡುವುದು ಅಮಾನವೀಯತೆ ಎನ್ನುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಮಗೆ ಮರೆತುಹೋಗಿರುವುದು ಹೇಗೆ?

ನೀರಮೌಲ್ಯದ ಕುರಿತು ನಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದಿವ್ಯ ಮರೆವಿನಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮಳೆ ಹುಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನೀರಿನ ಸಂಕಟಗಳು ನೆನಪಾಗಬೇಕು. ಆ ನೆನಪುಗಳು ‘ನೀರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ’ಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎರಡು ಬಗೆಯದು. ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಗಲು ಬಿಡದೆ, ನೀರು ಬಿದ್ದಲ್ಲೇ ಇಂಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಬಗೆ. ಇರುವ ನೀರನ್ನು ಪೋಲು ಮಾಡದಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆ. ಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯ ಪ್ರತಿ ಹನಿಗೂ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲೇ ಇಂಗುಗುಂಡಿಯು ಖೆಡ್ಡಾ ರೂಪಿಸಬಹುದು. ಮಳೆನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣಿನ ಆಧ್ರವತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ನೀರು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಪಾಲಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿತ್ತು, ಮಾತೃರೂಪಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸರಕಾಗಿದೆ. ಬೋರು ಕೊರೆಸಿ ನೀರಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಳದ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಶುಲ್ಕ ಕಟ್ಟುತ್ತೇವೆಂದು ನೀರನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಬಳಸುವ ಧಾಷ್ಟ್ಯ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಧೋರಣೆ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಪಠ್ಯವೂ ಸೇರಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳ ನಾಳೆಗಳಿಗಾಗಿ ನಗ ನಗದು ಆಸ್ತಿ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಂಪಾದನೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀರೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

■ ರಘುನಾಥ ಚ.ಹ.